

Bazuar në nenin 35, paragrafi 1.1 të Ligjit nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, nr. 77/16 gusht 2010) dhe nenet 46 dhe 85 të Ligjit nr. 04/L-093 për Bankat, Institucionet Mikrofinanciare dhe Institucionet Financiare Jobankare (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, nr. 11/11 maj 2012), Bordi i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës në mbledhjen e mbajtur më 26 prill 2013, miratoi si vijon:

RREGULLORE PËR EKSPOZIMET E MËDHA

Neni 1 Qëllimi dhe fushëveprimi

1. Qëllimi i kësaj rregullore është të parandalojë koncentrimet e rrezikut kreditor të mjeteve të rrezikuara në portofolin e një banke duke imponuar kufizime në ekspozimet kreditore dhe për të siguruar që ekspozimet e mëdha trajtohen ndryshe nga ekspozimet e tjera.
2. Kjo rregullore aplikohet për të gjitha bankat e licencuara nga BQK-ja për të operuar në Republikën e Kosovës, me përjashtim të degëve të bankave të huaja.

Neni 2 Përkufizimet

1. Të gjithë termat e përdorur në këtë rregullore kanë kuptim të njëjtë me termat e përcaktuar në nenin 3 të Ligjit nr.04/L-093 për bankat, institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jo-bankare (në vijim: *Ligji për bankat*) dhe / ose me përkufizimet në vijim për qëllim të kësaj rregulloreje:

- a) *Bankë* - do të thotë një shoqëri aksionare e angazhuar në veprimtari bankare, duke përfshirë një subjekt të varur, të licencuar nga BQK-ja.
- b) *Degë e bankës së huaj* - do të thotë një person që është i organizuar, ka selinë e vet dhe posedon licencë për t'u angazhuar në veprimtari bankare në ndonjë juridiksion tjetër përveç Kosovës.
- c) *Ekspozim* - nënkupton çdo pasuri ose zë jashtë-bilancor i gjendjes, duke përfshirë pa kufizim ndonjë kredi apo zotim direkt ose indirekt për pagim të parasë në shkëmbim të së drejtës për kthim të shumës së paguar dhe të mbetur dhe për pagesën e interesit apo ngarkesave të tjera në një shumë të tillëçdo vazhdim i afatit të paraparë për borxh, çdo garancion apo letër-kredi të lëshuar, letra me vlerë të borxheve dhe forma të ngjashme të kreditimeve apo zotimeve për kreditime të dhëna nga banka për klientin, si dhe aksionet, pjesëmarrjen në kapital dhe llojet e tjera të investimeve në një person juridik nga banka;

- d) *Ekspozim i madh* - nënkupton çdo ekspozim ndaj një huamarrësi të vetëm apo grupi të huamarrësve të ndërlidhur, nëse shuma e të gjitha ekspozimeve e tejkalon dhjetë për qind (10%) të kapitalit të klasit të I-rë të bankës.
- e) *Kontroll* - nënkupton raportin kur një person apo grup personash, drejtpërsëdrejti apo tërthorazi: (i) zotërojnë shumicën e aksioneve të personit juridik; (ii) ka kompetencë për të emëruar apo larguar shumicën e bordit të drejtorëve të personit juridik; apo (iii) ka mundësi për të ushtruar ndikim të konsiderueshëm në menaxhimin apo politikën e personit juridik;
- f) *Grupi i personave të ndërlidhur* - nënkupton dy apo më tepër persona (fizik, juridik apo të dyja) të cilët janë të ndërlidhura, direkt apo indirekt, në atë mënyrë që qëndrueshmëria financiare e cilitdo prej tyre mund të ndikojë në qëndrueshmërinë financiare të ndonjërit apo të gjithëve; apo nëse si rezultat i strukturës së marrëdhënieve të tyre, faktikisht personi tjetër është përfundimisht përgjegjës për shumën e kredisë aktive. Në veçanti, personat individual të bankës konsiderohen si grup i personave të ndërlidhur, në rastet kur:
- i. Burimi i pritshëm i ripagesës për secilën kredi është i njëjtë për secilin huamarrës dhe asnjëri person / huamarrës nuk ka burim tjetër të të hyrave prej të cilave kredia (së bashku me obligimet tjera të huamarrësit) mund të paguhet plotësisht.
 - ii. Kreditë u janë lejuar huamarrësve, të cilët janë të ndërlidhur direkt apo indirekt përmes kontrollit të zakonshëm, përfshirë edhe kur një person direkt apo indirekt kontrollohet nga huamarrësi tjetër.
 - iii. Ekziston ndërvarësi e konsiderueshme financiare ndërmjet huamarrësve: ndërvarësi e konsiderueshme financiare konsiderohet të jetë kur pesëdhjetë për qind (50%) apo më shumë të arkëtimeve bruto të një huamarrësi ose të pagesave bruto (në bazë vjetore) rrjedhin nga transaksionet me huamarrësin tjetër. Arkëtimet bruto dhe pagesat përfshijnë bruto të hyrat/shpenzimet, kreditë ndërmjet kompanive, kontributet në kapital, dhe arkëtime apo pagesa të ngjashme.
 - iv. Huamarrësit e ndarë, marrin hua nga një bankë për të blerë një ndërmarrje tregtare (biznesore), prej të cilave këta huamarrës do të zotërojnë më shumë se pesëdhjetë për qind (50%) të aksioneve me të drejtë vote .
 - v. Në raste të tjera kur BQK-ja përcakton, në bazë të vlerësimit të fakteve dhe rrethanave të transaksioneve të veçanta, që qëndrueshmëria financiare e cilitdo huamarrësi mund të ndikojë në qëndrueshmërinë financiare të tjetrit.
 - vi. Sipas gjykimit të arsyeshëm të BQK-së, një ndërmarrje e përbashkët në mënyrë të qartë ekziston ndërmjet personave.

Neni 3

Kufizimet e ekspozimeve

1. Asnjë bankë nuk do të lejojë një ekspozim të çdo person apo grup të personave që tejkalon dhjetë përqind (10%) të kapitalit të klasit të I, ashtu siç është përcaktuar në Rregulloren e BQK-së mbi adekuatshmërinë e kapitalit të bankave, përveç nëse ekspozimet e tilla, fillimisht janë aprovuar në mbledhjen e rregullt të bordit të drejtorëve, në të cilën kuorumi ishte i pranishëm dhe është votuar, si dhe aprovimi i ekspozimit është shënuar në procesverbalin e asaj mbledhjeje.

2. Asnjë banke nuk i lejohe të ketë ekspozim ndaj një huamarrësi të vetëm ose një grupi të huamarrësve të ndërlidhur, nëse si rezultat i këtij veprimi ekspozimi ndaj atij huamarrësi apo grupi e tejkalon pesëmbëdhjetë përqind (15%) të kapitalit të klasit të I ose rrit shumën me të cilën ekspozimi e tejkalon pesëmbëdhjetë përqind (15%) të kapitalit të klasit të I.

3. Për qëllim të paragrafit 2 të nenit 46 të Ligjit për banka, kufizimi prej treqind përqind (300%) të kapitalit të klasit I për ekspozimet e mëdha të grumbulluara kreditorë, do të zbatohet për të gjitha ekspozimet ndaj personit apo grupeve të personave, kur secili nga ata e tejkalon dhjetë përqind (10%) të kapitalit të klasit të I të bankës.

Neni 4

Konsolidimi

Nëse një bankë është anëtare e një grupi bankar, subjekt i mbikëqyrjes së konsoliduar në përputhje me dispozitat e Rregullores së BQK-së për mbikëqyrjen e konsoliduar të grupeve bankare, kufizimet nga neni 46 dhe kjo Rregullore, do të zbatohen duke iu shtuar së bashku të gjitha ekspozimet palës tjetër të njëjtë nga të gjithë anëtarët e grupit dhe në lidhje me ekspozimin total ndaj kapitalit rregullator të grupit.

Neni 5

Përrjashtimet

Bankat mund të përjashtojnë nga kufizimet kategoritë e mëposhtme të ekspozimeve:

- a) Pjesët e ekspozimeve të mbuluara me para të gatshme në Euro ose valuta të tjera lehtësisht të konvertueshme, vlera e të cilave gjatë gjithë kohës duhet të jetë më së paku njëqind përqind (100%) të ekspozimit aktiv, këto para të gatshme duhet të jenë në bankë në çdo kohë apo të plasuar në bankë në llogari të veçantë të pengut apo të bllokuara, të emërtuara dhe evidentuara qartë me marrëveshje të plotfuqishme sigurie.
- b) Ekspozimet në formën e letrave me vlerë të borxhit, të emetuara ose të garantuara pa kushte nga Qeveria e Republika e Kosovës ose nga qeveritë qendrore të vendeve që kanë kapacitet të fuqishëm pagese, siç është definuar në aneksin 1 të Rregullores së BQK-së për adekuatshmërinë e kapitalit të bankave apo pjesët e ekspozimeve të rrezikut kreditor, të mbuluara nga letrat me vlerë të borxhit, margjinat e të cilave gjatë gjithë kohës duhet të mbahen më së paku njëqind e njëzet e pesë përqind (125%) të shumës aktive, sipas vlerës së tregut, ku këto letra me vlerë do të dorëzohen në bankë në formë të regjistrimit në libra, e kënaqshme për BQK-në apo në formë certifikate, aktualisht e dorëzuar dhe e lënë peng me marrëveshje të plotfuqishme sigurie.

- c) Pjesët e ekspozimeve të mbuluara nga instrumentet e tregut të parasë në formë të obligimeve direkte bankare, të emtuara në tregjet e parasë së Evropës apo Amerikës Veriore sikurse letër-pranimet e bankierëve primar (bankier primar - është përdorur për të përshkruar afërsisht 50 top bankat në botë, të cilat tregtojnë instrumente financiare, si letrat e Bankës Botërore, obligacionet e Fondit Monetar Ndërkombëtar dhe notat e Rezervës Federale të SHBA-ve) dhe certifikatat e depozitave të emtuara nga bankat primare, letrat komerciale të emetuesve të klasifikuar A- apo më mirë nga agjencionet e njohura të klasifikimit dhe instrumente të tilla të tjera që BQK-ja do t'i aprovojë rast pas rasti, me margjina të mirëmbajtura në çdo kohë prej më së paku 130% të shumës së papaguar, ku të gjitha instrumentet e tilla duhet të jenë të dorëzuara dhe të lëna peng me marrëveshje të plotfuqishme sigurie.
- d) Pjesët e ekspozimeve që janë depozita prej një viti apo më pak me institucionet financiare në shtetet të cilat janë të siguruar nga skema e sigurimit të depozitave të qeverive dhe të klasifikuara A- apo më mirë nga agjencionet e njohura të klasifikimit kreditor.
- e) Pjesët e ekspozimeve të rrezikut kreditor që janë letra dokumentare kreditore duhet të vlerësohen me 50% të shumës së këtyre letrave kreditore.
- f) BQK-ja, mund të lejoj përjashtim nga kufizimet e përcaktuara në nenin 3) paragrafi 2. dhe 3. të ekspozimeve, deri në maksimum njëzet e pesë për qind (25%) të kapitalit të klasit të I-rë, përpos instrumenteve të borxhit të Qeverisë së Republikës së Kosovës, për rastet në vijim, siç janë paraparë me ligj:
- i. ekspozimin i cili është plotësisht i siguruar nga kolaterali i gatshëm për tregtim,
 - ii. transaksionet me, ose të garantuara nga një qeveri; të klasifikuara me A- apo më mirë, nga agjencionet e njohura të klasifikimit kreditor, të përcaktuara me rregulloren për adekuatshmërinë e kapitalit; dhe
 - iii. transaksionet ndërmjet bankave me maturim prej një viti ose më pak, të klasifikuara me A- apo më mirë, nga agjencionet e njohura të klasifikimit kreditor, të përcaktuara me rregulloren për adekuatshmërinë e kapitalit.

Neni 6

Mbikëqyrja nga bordi i drejtorëve

1. Bordi i drejtorëve duhet të sigurojë se banka plotësisht i kupton obligimet ligjore lidhur me kufizimet mbi ekspozimet dhe koncentrimet e rreziqeve, sipas nenit 46 të Ligjit për banka.
2. Bordi duhet të sigurojë se banka ka politika për kontrollin e ekspozimeve të mëdha dhe koncentrimin të rrezikut. Politika dhe ndryshimet në të, duhet të rishikohen dhe aprovohen nga ana e bordit.

3. Bordi duhet të jetë përgjegjës për të siguruar se banka ka procedura dhe sisteme adekuate për identifikimin, matjen dhe kontrollin e ekspozimeve të mëdha dhe koncentrimin të rrezikut, si dhe të monitorojë pajtueshmërinë me politikën e aprovuar.

4. Bordi duhet të pranojë raporte të rregullta, me qëllim të lehtësimit të rishikimit të ekspozimeve të mëdha dhe koncentrimin të rrezikut në bankë.

Neni 7

Raportimi rregullator

1. Bankave u kërkohet të raportojnë në BQK ekspozimet e tyre të mëdha në formën e raportimit të ekspozimeve të mëdha.

2. Nëse është e nevojshme, BQK-ja mund të kërkojë nga një bankë e veçantë kërkesa shtesë raportuese lidhur me ekspozimet e mëdha.

3. Banka duhet të njoftojë menjëherë BQK-në për çfarëdo shkelje të kufizimeve ligjore, të nenit 46 të Ligjit, të kësaj Rregulloreje apo kufizimeve të tjera të caktuara nga BQK-ja.

Neni 8

Zbatimi, masat përmirësuese dhe dënimet civile

1. Çdo shkelje e kësaj rregulloreje do të jetë subjekt i masave korigjuese dhe dënimeve, të përcaktuara në nenet 58, 59 dhe 82 të Ligjit për banka.

2. Nëse një shkelje ndodh, BQK-ja mund të ndërmarrë veprime të tjera adekuate, si p.sh rritjen e raportit të adekuatshmërisë së kapitalit për bankën apo kufizimin e zgjerimit të aktivitetit. Gjithashtu mund të kërkojë nga banka të pajtohet për një orar për të sjellë shpejt ekspozimin nën kufizimet ligjore apo çfarëdo kufizimi të pajtuar dhe të raportojë për progresin e arritur rregullisht.

Neni 9

Shfuqizimi

Me hyrjen në fuqi të kësaj rregulloreje, shfuqizohet rregullorja për ekspozimet e mëdha, e lëshuar nga Bordi i BQK-së më 03 dhjetor 2012 dhe çdo provizion tjetër që është në kundërshtim me këtë rregullore.

Neni 10

Hyrja në fuqi

Kjo rregullore hyn në fuqi me datë 10 maj 2013, në ditën e publikimit në ueb faqen e BQK-së.

Kryetari i Bordit të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës

Sejdi Rexhepi